

כתובות מז

עניין: שארה כסותה ועונתה

חתם סופר

ובן הוא אומר אם תענה את בנותי. עיין תוס' ומכרש"א. והנה רש"י פי' בחומש [צרחשית ל"ד ז'] וישכז אותה כדרכה, ויענה שלא כדרכה, ח"כ י"ל לכן התנה עם יעקב אם תענה את בנותי שלא ישמש עמהם שלא כדרכה, ומ"מ קרא קאמר ועונתה לא יגרע [שמות כ"א י'], שלכל הפחות מחויב לשמש שלא כדרכה עכ"פ, וזה כדעת מ"ד הכי צנדרים כ' ע"ג, ואידך מ"ד ס"ל דחסור לשמש עם אשתו שלא כדרכה עב, לכן מפיק עונה משארה, ומזנות מפיק מויעקב וירעיבך [צנדרים ח' ג'], שזה מרמז שאינו לריך להאכילה על שולחנו אלא להשרות אותה ע"י שליח הנותן לה פרס יום יום כמו אוכלי מן, ומשו"ה נקרא אכילת המן עינוי כמבואר פיו"כ [יומא ע"ד ע"ג], שאינו דומה מי שיש לו פת צסלו.ב

מצודת דוד לרדב"ז מצווה תקד

עוד יש רמז נפלא במצוה זו על הנשמה ומקום אצילותה וגילגולה. וזה כי כבר ידעת כי הנשמות נמשכות מן הבינה, דרך אמת ואמונה⁷⁸³ על ידי חבור חתן וכלה⁷⁸⁴. והרמז⁷⁸⁵ "ונשמת שדי תבינם". ולכן נקראו ישראל "בנים" להקב"ה לפי שיש בקרבם נשמה טהורה אצולה מתחת כסא כבודו, ושכינתו היא אמן של ישראל כדאיתא⁷⁸⁶, "ולאומי אלי האזינו". ועל זה כתיב "וכי ימכור איש את בתו לאמה", ואין איש אלא הקב"ה שנאמר "ד' איש מלחמה". כי ימכור את בתו לאמה ביד אדונים קשה לזה העולם השפל, מלא תלאות ומלחמות של היצר, אל הגוף הנגוף לעבדו ולשמרו, להכין אותו לסעדו בטוב שכלה ונועם לקחה. לא תצא [הנשמה]

עין אליהו

דף מז ע"ב שארה אלו מזונות וכו'. כסותה כמשמעה עונתה זו עונה האמורה בתורה ר"א אומר שארה זו עונה וכו' כסותה כמשמעה עונתה אלו מזונות. והנראה דלא פליגי במשמעות לבד אלא נ"מ ג"כ לדינא. עיין בתוספות יומא (דף ל"ד ע"ב) ונסכו רביעית ההין ילמד של שחרית מערבית ר' אומר ערבית משל שחרית וכתבו התוספות דנ"מ אם אין לו אלא לאחד מהם למ"ד דגמר של שחרית מערבית א"כ ערבית הוא העיקר ומ"ד דגמר ערבית משחרית א"כ שחרית הוא העיקר. ועיין ברכות פ' כיצד מברכין (מא, א) ארץ חטה ושעורה כל המוקדם בפסוק מוקדם בברכה אלמא מה דכתיב ברישא הוא מוקדם. וה"נ נ"מ לדינא אם אי אפשר לקיים שניהם העונה וליתן לה מזונות שצריך ליסע במקום אחר כדי ליתן לה מזונות אם נאמר ששאה אלו מזונות א"כ הקדים המקרא מזונות לעונה א"כ מזונות קודם ומחוייב לטרוח ולנסוע להשתכר כדי ליתן לה מזונות. ואם נאמר שארה זו עונה וא"כ כתיב במוקדם עונה אזי עונה הוא מוקדם ממזונות ולכן עונה קודם [אם היא נותנת לו הברירה לקיים כמו שצותה התורה] ואולי דפליגי בסברא ג"כ מ"ד דמזונות עיקר סובר כמו שמבואר ב"ב (ח, ב) רעב קשה מכולם ומ"ד דעונה קודם סובר כמו שאמרו לקמן (סב, ב) רוצה אשה בקב ותיפלות מעשרה קבין ופרישות.

תיקוני זהר תיקונא שתיתאה

ויו (שמים כח) שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ולא אית מאן דשאל מזונא דאיהי תורה. שארה דשכינתא. ואיהי אמא עלאה דאתמר בה (משלי ח) ואל תפוש תורת אמתך. כסותה דא כסויא דציצית ד' (ועשיפו דיליה ותפלין דיר) דאתמר בה (מסילס קנ) תפלה לעני כי יעטוף. ועונתה דא ק"ש בעונתה. דאם שלש אלה לא יעשה לה לשכינתא. ויצאה חנם אין כסף לית ליה כסופא מן שכינתא חציף איהו. ועוד אין קסף לא יהא ליה כסופא לעלמא דאתי. והן כל אלה ותחיל על מציאתה שלמה

